

Amoris Laetitia
Temporada 5

Sessió 3: Fe i raó en la família

Esquema de la conferència (per llegir ràpid)

Resum de la conferència (si vull destinar més temps)

Preguntes

"Fecisti nos ad te, te inquietum est cor nostrum, dox requiescat in te."

(«Ens has fet per a tu, Senyor, i el nostre cor està inquiet fins que no reposi en tu.»)

(*Confessions*, I, 1, 1 S. Agustí d'Hipona)

Esquema de la conferència (per llegir ràpid)

- Sant Agustí (354–430), nascut a Tagaste (nord d'Àfrica), és presentat com "**el primer home modern**": vida, pensament i fe van sempre junts.
- Família humil: pare pagà i poc exemplar, mare Santa Mònica cristiana de fe profunda, però que retarda el baptisme del fill perquè "ja es batejarà de gran".
- Nen prodigi: destaca a l'escola en lectura, gramàtica i oratòria, però **sense formació cristiana sòlida** ni catequesi de nivell.
- Joventut agitada: anys de vida llibertina, recerca de plaer i èxit acadèmic, però amb **inquietud interior** i una pregunta que es fa **honradament** i el torba:

→ *Per què jo mateix soc capaç de fer el mal, sovint voluntàriament?*

- Rebuig inicial de la Bíblia: la considera **mal escrita**, indigna d'un intel·lectual; associa la fe a la credulitat de la mare.
- Gran seducció del **maniqueisme**: explica el mal com a barreja inevitable de dos principis eternals (Bé i Mal) i rebaixa la responsabilitat personal. → Agustí hi entra, però acaba veient **dogmes sense prova** i es desencanta.
- Fase de **trist escepticisme**: potser el problema del mal no té resposta i cal viure sense esperança de felicitat plena.

- Estada a Roma i Milà: es converteix en **orador imperial** i alhora se sent còmplice d'un sistema corrupte. Coneix el bisbe **Ambrosi**, que li mostra una lectura **profunda i simbòlica de la Bíblia**.
- Arriben dues sacsejades:
 - la separació dolorosa de la seva concubina i del fill Adeodat
 - la **Vida de sant Antoni**, que li presenta un home senzill, lliure de dependències, que viu l'Evangeli de veritat.
- Conversió: al jardí sent "**tolle, lege**" ("pren i llegeix"), obre la Carta als Romans i troba una crida clara a **canviar de vida**. Decideix batejar-se (Milà, 387, als 33 anys).
- Gran intuïció: **fe i raó com dos trams d'una mateixa escala**.
 - La raó: tram d'escala que puja molt, però no arriba a la seva fi.
 - La fe no anul·la la raó, la completa i la il·lumina.
 - Una fe no raonable no es pot comunicar; una raó tancada a la fe queda coixa.
- Retorn a l'Àfrica: vol llegir les Escriptures en diàleg i vivint en **comunitat** i pobresa, i acaba sent ordenat **bisbe d'Hipona**; des d'allà escriu, predica i combat heretgies.
- Obres principals:
 - **Confessions**: oració on explica el seu camí interior.
 - **La ciutat de Déu**: reflexió sobre història, política i poder.
 - **De Trinitate**: pensament profund sobre el Déu cristià.
- En la trajectòria d'Agustí veiem: **recerca honesta de la veritat**, lluita amb el mal, pas per camins equivocats i descobriment d'una **fe raonable**.
 - Per això el podem llegir avui com un company de camí molt actual.

Resum de la conferència (si vull destinar més temps)

Sant Agustí és presentat sovint com "el primer home modern" perquè la seva conversió no és un cop de teatre pietós, sinó el resultat d'un lent procés en què es posen en joc la intel·ligència, la biografia i el desig profund de veritat. Entendre els motius del seu canvi significa seguir el camí pel qual sant Agustí passa de ser un jove brillant i inquiet a ser un home que troba en Crist una resposta raonable a les preguntes que el mosseguen per dins.

De jove, Agustí ho té gairebé tot per triomfar: és un nen prodigi de Tagaste, destaca en lectura, gramàtica i oratòria, avança ràpid pels estudis i aviat entra en el món de la cultura i de les elits. A Cartago descobreix la gran ciutat, l'espectacle, els cercles intel·lectuals i la vida afectiva i sexual, i s'hi llança de ple. Conviu amb una concubina, amb qui té un fill -Adeodat-, viu lligat als afectes i al reconeixement públic. Però, just enmig d'aquest èxit aparent, s'obre una esquerda. Descobreix que el plaer, la companyia i l'èxit no li basten. Se sap capaç de fer el mal no només per ignorància o debilitat, sinó de forma volguda, i això el desubica. El problema del mal, per a ell, no és una teoria abstracta, sinó la constatació que el seu propi cor pot ser un lloc de foscor. És aquí on apareix la seva gran honestat: no vol viure enganyant-se, necessita una explicació que no sigui una coartada.

En aquesta recerca, rebutja d'entrada la Bíblia i la fe de la seva mare. Li sembla que l'Escriptura està mal escrita, que el llatí és pobre, indigne d'un intel·lectual. Identifica la fe amb credulitat i pensa que una persona seriosa no pot creure en un llibre tan "mal redactat". Això el porta a buscar respostes en altres llocs, i aquí entra el maniqueisme, que li ofereix una explicació "científica" del mal: dos principis eterns, el Bé i el Mal, barrejats en la matèria, i l'ésser humà com una barreja inevitable. A Agustí, al principi, això li agrada: li proporciona un esquema mental i li rebaixa la culpa. "No soc jo -podria pensar-, és que estic fet d'aquesta barreja". Però la seva exigència intel·lectual el porta a fer preguntes incòmodes: qui diu que tot acabarà bé?, d'on surt que hi hagi dos principis eterns?, ¿no està introduint un altre dogma? Quan s'enfronta amb el gran mestre maniqueu i comprova que no té resposta sòlida a aquestes qüestions, se sent estafat. Aquest és un primer motiu de canvi: descobreix que una teoria que sembla donar totes les respostes, en el fons, també li demana un acte de fe cega. El seu amor a la veritat no li permet romandre-hi.

Després d'aquesta decepció entra en una fase d'escepticisme trist: potser el problema del mal no té resposta, potser no hi ha felicitat plena, potser cal resignar-se a viure sense sentit últim. Però ni tan sols aquest escepticisme el tranquil·litza. A Roma i després a Milà assoleix la posició somiada -primer orador de l'imperi-, però se sent còmplice d'un sistema corrupte. Exteriorment, triomfa; interiorment, segueix desencaixat. Aquest contrast entre el que viu a fora i el que sent per dins el va desgastant i el prepara, a poc

a poc, per a un profund canvi. El que l'empeny no és una desgràcia externa, sinó la constatació que "així" no pot viure en pau.

A Milà es produeixen tres trobades decisives. La primera és amb el bisbe Ambrosi (Sant Ambròs de Milà). Hi va per curiositat professional, com a orador que vol escoltar un altre orador, i es troba amb algú que no només parla bé, sinó que sap llegir la Bíblia d'una forma nova: simbòlica, profunda, no literal. Ambrosi mostra que l'Escriptura no és una col·lecció de frases mal escrites, sinó un teixit de significats que cal desxifrar. Aquí cau un altre mur interior d'Agustí: el prejudici intel·lectual contra la Bíblia. La fe deixa d'identificar-se amb el fet de "creure tonteries" i s'obre a la possibilitat d'una fe pensada, capaç de dialogar amb la raó. Aquest és un segon motor del seu canvi: descobreix que el cristianisme pot tenir profunditat intel·lectual i no està renyit amb la serietat del pensament.

La segona trobada decisiva és d'ordre afectiu i biogràfic. La separació de la concubina — imposada per la mare i per les convencions socials — li fereix profundament. Per adequar-se a un matrimoni "a l'altura", a instàncies de la seva mare, envia la dona a l'Àfrica i es queda amb el fill. Als ulls del seu temps pot semblar una operació normal; per a ell, és una ruptura interior. Aquí toca fons una altra dependència: la seva forma d'estimar, la necessitat compulsiva de no estar mai sol, el vincle amb el desig i la pell. La ferida afectiva no el converteix automàticament, però li fa evident que també la seva forma d'estimar necessita ser curada. La conversió no serà només una qüestió d'idees, sinó també de cor.

La tercera trobada és amb la Vida de sant Antoni, escrita per Sant Atanasi. En aquest monjo senzill hi veu algú que, sense tenir una gran cultura, llegeix l'Escriptura amb una obediència lliure, viu sense les cadenes que l'ofeguen a ell i surt victoriós del combat interior. Això el desconcerta: si un home sense els seus estudis pot viure amb aquesta llibertat, per què ell no ho pot fer? El problema ja no és només "què és veritat", sinó "com vull viure". La figura d'Antoni posa davant seu una vida que és possible de viure i alternativa a la seva.

Tot això culmina en l'escena famosa del "*tolle, lege*". Al jardí, assetjat per la lluita interior, escolta una veu infantil que li repeteix "pren i llegeix". No veu ningú, però interpreta el gest com una invitació de Déu. Pren la Carta als Romans i es troba un text que li parla de deixar el desenfrenament, les gelosies i la vida anterior, i de revestir-se de Crist.

¹³Com escau a ple dia, comportem-nos dignament, sense orgies ni borratxeres, sense luxúries ni disbauxes, sense baralles no enveges. ¹⁴Revestiu-vos de Jesucrist, el Senyor, i no us ocupeu de satisfer els desigs terrenals. (Rom 13, 13-14)

El que llegeix no és només una exhortació moral; és la confirmació del que interiorment ja havia anat madurant: que cal un canvi real, no només d'idees, sinó de vida; que el problema no és només què pensa, sinó com viu. L'efecte d'aquesta lectura és el d'un "sí"

interior. No és un cop de cap irracional, sinó la resposta d'algú que, després d'haver esgotat moltes vies, reconeix en aquest lloc una paraula que el coneix a ell pel seu nom.

A partir d'aquí es posen en marxa les conseqüències: la decisió de demanar el baptisme, el camí compartit amb l'amic Alipi, el paper discret -però decisiu- de Santa Mònica i, després, la vida en Comunitat per llegir l'Escriptura en Diàleg que va seguir a Àfrica com a monjo, prevere i, finalment, com a bisbe.

Però el nucli del seu gir queda marcat per uns motius molt concrets: la seva honestat davant el mal que porta dins; la decepció davant respostes que semblen fortes, però no aguanten les preguntes; la constatació que el plaer, l'èxit i el poder no omplen el cor; el descobriment d'una fe intel·lectualment digna; la ferida del carinyo i el desig, i la trobada amb una paraula de Déu que no anul·la la raó, sinó que la porta més lluny. En aquest encreuament entre raó i fe, entre ferides i desig de veritat, neix la conversió d'Agustí, que ell mateix considerarà com un do rebut, però també com una resposta lliure a una crida que havia anat escoltant, a estones, durant tota la seva vida.

Font: Conferència de Mn. Joan Torra el 20/11/25

<https://www.youtube.com/watch?v=ojdjUvRbM2I>

Preguntes

El tema d'avui suscita moltes preguntes i punts de vista a analitzar. Et suggerim unes quantes qüestions, amb la certesa que no es poden parlar totes amb profunditat, però segur que alguna et tocarà més de prop i ressonarà al teu cor, o voldràs compartir-la més que d'altres. **Tria entre les següents:**

1. **Quan mires la teva família (pares, fills, avis, parella...) ¿tens la sensació que Déu ha "repartit" el do de la fe amb ritmes molt diferents?**

Hi ha algú de casa teva a qui, si ets sincer, veus com "el creient", algú com "l'escèptic" i algú com "el que passa de tot"? Com et fa sentir això davant de Déu?

2. **Sant Agustí es pregunta com pot ser que ell mateix sigui partícip del mal de forma voluntària. Quan penses en la teva vida familiar, què et costa més assumir: la responsabilitat dels teus propis errors o els danys que d'altres t'han fet a tu?**

On tendeixes més a posar el focus quan parles del mal: en els altres o en tu mateix?

3. **A la pràctica, el pensament a casa teva, ¿s'acosta més a la visió maniquea ("hi ha bons i dolents i jo soc així perquè m'ha tocat") o a la idea que la gràcia pot canviar una història familiar complicada?**

Pots posar un exemple concret en què hagi pensat: "Soc així, no puc fer res" o a l'inrevés: "Aquí Déu m'ha ajudat a ser diferent del que hagués sigut"?

4. **Sant Agustí, al principi, menysprea la Bíblia com un text "mal escrit" i indigne d'un intel·lectual. I tu, com has viscut la Bíblia a casa: com un llibre sagrat que imposa por, com un llibre infantil, com una paraula viva o simplement com un desconegut en un prestatge?**

Hi ha hagut algun moment en què un text bíblic t'hagi parlat de veritat o bé, honestament, encara no l'has percebut?

5. **Sant Agustí parla de la raó com una escala massa curta i de la fe com el tram que la completa, no com una enemiga. A casa teva, què és més tabú: fer preguntes difícils sobre la fe o reconèixer experiències reals de Déu que la raó no acaba d'explicar?**

Hi ha alguna pregunta teva (o d'un fill, net, pare...) sobre Déu o el mal que hagi quedat "silenciada" per por a trencar la pau familiar?

6. **Si els teus fills o nets veiessin tota la pel·lícula de la teva vida com es veu la d'Agustí —amb anys de desorientació, dependències afectives, males decisions i girs de guió— Què aprendrien sobre Déu? Que és un jutge sever, un amic pacient o un convidat prescindible?**

Fins a quin punt t'atreveixes a compartir les teves crisis de fe a casa, o prefereixes que només es vegin els moments "ben resoltos"?

Pots identificar alguna ferida personal o familiar que ha condicionat molt més la fe de casa que qualsevol catequesi o homilia?

7. **La fe de Santa Mònica: fiar-se, insistir, transmetre**

A casa nostra, quan pensem en com hem rebut o transmès la fe, fins a quin punt l'hem viscut com una cosa que hem d'entendre o com una confiança que simplement es viu?

En quin moment la perseverança en la fe es transforma en pressió sobre els fills o la parella?

Què creus que has transmès més: formes i hàbits religiosos o una relació viva amb Déu? Com es podria reequilibrar això avui en família?